

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ В УМОВАХ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

В.В. Іванова¹, А.Л. Сухорукова²

¹ здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, МНАУ, Миколаїв, Україна

*² кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту та маркетингу, МНАУ, Миколаїв, Україна
a.l.sukhorukova83@gmail.com*

Сталий розвиток землекористування в Європейському Союзі є ключовим викликом для забезпечення продовольчої безпеки. Зі зростанням населення та змінами клімату, ефективне землекористування стає складнішим, а отже вимагає від уряду ЄС впровадження нових аграрних політичних програм.

Однією з ключових програм для забезпечення сталого землекористування в Європейському Союзі є Спільна сільськогосподарська політика (Common Agricultural Policy, CAP). Основна мета цієї політики полягає в створенні партнерства між суспільством і аграрним сектором, що сприяє стабільному постачанню продовольства, забезпечує гідний дохід фермерам, охороняє навколишнє середовище та підтримує розвиток сільських територій. CAP також передбачає фінансову підтримку і впровадження заходів, спрямованих на сталий розвиток села, включаючи інновації в сільському господарстві, екологічні ініціативи та покращення умов життя на сільських територіях, що є ключовими для продовольчої безпеки в умовах кліматичних змін і демографічного зростання [1].

Ця програма є однією з найважливіших і найбільш ресурсомістких ініціатив у сфері сучасного сталого землекористування. На її реалізацію виділяється приблизно 40% загального бюджету Європейського Союзу, що підкреслює її пріоритетність у політиці ЄС. Ухвалення рішень щодо Спільної сільськогосподарської політики здійснюється шляхом голосування більшої частини членів Ради Європи, після ретельних консультацій з Європейським Парламентом та іншими зацікавленими сторонами. Крім того, важливу роль у формуванні політики відіграють інтереси фермерських організацій, екологічних активістів, які сприяють її адаптації до нових викликів, таких як зміни клімату та зростання попиту на продовольство.

Сучасна спільна сільськогосподарська політика сприяє сталому розвитку сільських територій завдяки досягненню трьох довгострокових цілей [1]:

- сприяння конкурентоспроможності сільського та лісового господарства;
- забезпечення сталого управління природними ресурсами та зміни клімату;
- досягненню збалансованого розвитку сільської економіки та громад.

Впровадження Спільної сільськогосподарської політики (ССП) у рамках Європейського Союзу сприяло численним позитивним змінам. Одним із головних досягнень стало збільшення доходів фермерів завдяки зростанню обсягів виробництва, що забезпечувалося встановленням мінімальної ціни на аграрну продукцію. Це призвело до профіциту сільськогосподарської продукції та зниження залежності від імпорту. Важливим результатом також стало наповнення бюджету ЄС за рахунок митних тарифів на імпорт сільгосппродукції. Однак найбільшим успіхом є перетворення ЄС із імпортера сільськогосподарських товарів на одного з провідних експортерів.

Основні цілі спільної сільськогосподарської політики ЄС [2]:

- підвищення продуктивності сільського господарства;

- стабілізування сільськогосподарського ринку;
- надання гарантій безперервної поставки продуктів харчування;
- забезпечення розумних цілей для споживачів.

Незважаючи на досягнення Спільної сільськогосподарської політики, в Європейському Союзі виникло чимало проблем. Однією з головних стала невдоволеність населення високими цінами на продукти харчування, що призвело до зниження попиту, тоді як обсяги виробництва продовжували зростати. Для вирішення цієї проблеми ЄС був змушений викуповувати надлишкову продукцію та зберігати її на складах. Ще однією серйозною проблемою стала сфера державних дотацій: нерівномірний розподіл субсидій призводив до того, що більшість дрібних фермерських господарств не отримували достатньої фінансової підтримки, що робило їхню діяльність менш прибутковою та привабливою. Це, в свою чергу, негативно вплинуло на розвиток аграрного сектору в малих громадах. Крім того, впровадження інновацій та генетичних технологій у сільському господарстві мало неоднозначний вплив. Хоча ці технології підвищили ефективність виробництва, виникли питання щодо якості продукції та її безпечності для споживачів. Також, зростання використання таких інновацій викликало дебати щодо впливу на довкілля та етичність застосування генної інженерії [3].

Від часу свого створення Спільна сільськогосподарська політика неодноразово зазнавала змін, щоб пристосуватися до нових викликів, які постали перед нею протягом років. Спочатку така політика була спрямована на досягнення цілей, зазначених у Римському договорі, але з часом політика змінилася. Було запроваджено новий підхід, який поєднував зниження інституційних цін з наданням компенсаційних виплат фермерам, що дозволило зберегти їхні доходи і водночас підвищити конкурентоспроможність аграрного сектора.

Метою нової реформи Спільної сільськогосподарської політики є подальший розвиток і поглиблення реформ, розпочатих у 1992 році, шляхом заміни механізмів підтримки цін прямими виплатами допомоги. Цей процес супроводжується комплексною політикою розвитку сільських територій. Основні акценти реформи включають:

- зміцнення аграрного та лісового секторів через просування високоякісної сільськогосподарської продукції;
- підвищення конкурентоспроможності сільських територій, що спрямоване на поліпшення якості життя сільських громад і створення нових джерел доходу для фермерів та їхніх сімей;
- охорону довкілля та збереження європейської сільської спадщини за допомогою агроекологічних ініціатив, таких як органічне землеробство.

Список літератури:

1. *Маханьова Ю. М.* Напрямки реалізації спільної політики ЄС в галузі сільського господарства в рамках стратегії «Європа 2020». Вісник Харківського Національного Університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». Т. 1, № 3. 2014. С. 114–120.
2. *Poltorak A., Khrystenko O., Sukhorukova A., Moroz T., Sharin O.* Development of an integrated Approach to assessing the impact of innovative development on the level of financial security of households. *Eastern-European of Enterprise Technologies*, 2022, 1 (13-115). P. 103-112.
3. *Poltorak A. S., Burkovska A. I., Khrystenko O. A., Sukhorukova A. L. and Dovgal I. V.* Monitoring of relationships between indicators of food security of the states. 3rd International Conference on Environmental Sustainability in Natural Resources Management 2023.